

Bulletin

Pro odbornou zahradnickou veřejnost
a zákazníky firmy Arboeko

1/2023

Jen domácí druhy? Je ostatní od ďábla?

Vážení čtenáři,

většina z nás bývá postavena před nelehký úkol, jakým je volba návrhu dřevinné či keřové skladby. Druhovú skladbu dřevin se, na rozdíl od skladby dřevin v lesích a krajině, neustále dynamicky vyvíjí. V minulosti ji ovlivňovaly především tehdejší trendy zahradní a krajinářské tvorby a nově dovážené dřeviny z jiných kontinentů. Aktuální situaci mnohem více ovlivňují globální změny klimatu.

Jak vlastně klimatická změna ovlivní zeleň ve městech střední Evropy? Už nyní dochází k posunu vegetačních stupňů, a tudíž se v budoucnu změni i skladba dřevin. Kvůli rostoucí teplotě stoupne výpar stromů, a tak se zvyšují i nároky na jejich zavlažování. Při nedostatečném zásobování vodou dochází k uzavření průduchů listů, přicházíme tak o ochlazující funkci stromů a zůstává pouze stínění. Očekává se chřadnutí stromů, nárůst chorob a problémů způsobených škůdci. Strom, který nemá dostatek vody, je totiž zesláblý a nemůže se škůdcům efektivně bránit. Častější větrné bouře mohou mít za následek polámání či vyvrácení dřevin. Ve snaze předejít všem těmto dopadům klimatických změn přistupujeme k výběru nepůvodních, či kulturních dřevin.

Sortiment středoevropských dřevin je velmi omezený, např. ve srovnání s obdobnými klimatickými oblastmi Severní Ameriky a východní Asie. Chybí nebo jsou nedostatečně zastoupeny atraktivní domácí dřeviny, pokryvné dřeviny, stálezelené listnáče, druhy kvetoucí nápadně v předjaří, v létě a na podzim (většina domácích dřevin kvete od dubna do poloviny června), s červenými, oranžovými, modrými a fialovými květy atd., s výrazným sivým až stříbřitým olistěním, s vonnými květy a aromatickými listy, s velmi hrubou nebo velmi jemnou texturou, nápadnou kůrou či borkou, strohých tvarů atd. Kultivary druhů majících svůj přirozený areál i na našem území nabídku vzhledových vlastností do určité míry rozšiřují. Nicméně nelze je však označit za původní, protože jsou kulturního původu a až na výjimky též vznikly mimo naše území.

Nevystačili bychom si jen s domácími druhy? Věřím, že ano, tyto dřeviny by se rozhodně neměly z českých měst úplně vytratit. Při jejich výsadbě je třeba dbát na správné umístění, například do parků a historických zahrad, kde mají daleko lepší podmínky k růstu. V našem oboru máme přece možnost podílet se výraznou měrou na charakteru, vzhledu, pestrosti a atraktivnosti nejen veřejných prostranství, který jim městská zeleň dodává nebo je doplňuje. Nevím, jak to máte vy, ale já nechci projíždět městy a míjet pouze kilometry strohých babykových alejí. Nezapomínejme na to, že neseme zároveň zodpovědnost za volbu rostlin, výběr kultivaru s ohledem na vhodnost stanoviště a nepřeborné množství podmínek, které při této volbě musíme brát v potaz.

Závěrem bych vám rád popřál šťastnou ruku při výběru sortimentu, ať již z druhů domácích či jiných, a úspěšnou jarní sezónu.

Martin Danzer
ředitel pobočky Smržice

Vychází 3x ročně
Zasilán zdarma
Náklad 5000 ks

www.arboeko.com

NEŽ VYROSTE STROM

pozvánka na exkurzi 27.6. a 29.6. 2023
ve stromové školce v Arboeku Obříství

Ve spolupráci se Společností pro zahradní a krajinářskou tvorbu připravuje Arboeko Obříství exkurzi do stromové školky. Přímou ve školce se tak budete moci seznámit s technologií a najít odpovědi na některé otázky týkající se růstu a pěstování stromů.

- Jaké jsou nejdůležitější zásahy při pěstování stromů?
- Proč školkař provádí právě tyto zásahy a jaký to má vliv na strom?
- Jak má vypadat správně zapěstovaný strom?
- Jaké jsou rozdíly mezi jednotlivými druhy, kultivary a výpěstky?
- Jaké jsou sortimentní trendy?
- Jak provádět fezy stromů při výsadbě?

Exkurzi budou provázet
Zdeněk Málek a Stanislav Flek

Na akci, kterou pořádá SZKT, je třeba se přihlásit
na webu společnosti www.szkt.cz

Když vítězí láska a statečnost Arboeko podporuje samoživitele postižených dětí

Láska a statečnost mají v lidských osudech mnoho podob. Když jsme se seznámili s příběhy rodičů samoživitelů, starajících se o postižené děti, byli jsme dojeti i uchvázeni jejich statečností a nevyčerpatelnou láskou. Děkujeme nadaci Adra za zprostředkování pomoci těmto rodinám. Již třetím rokem finančně podporujeme tři rodiče samoživitele. Jsme rádi, že můžeme drobně pomoci. Naše finance jsou obvykle použity ke kvalitnější, inovativní rehabilitaci, kterou zatím pojišťovny nehradí.

Další aktivity nadace Adra
najdete na: www.adra.cz

Zajímavé akce v Polsku - Pyrus call. Chanticleer 25-30 do Varšavy

Během loňské podzimní sezony jsme dodali našemu zákazníkovi do Varšavy 80 kusů hrušně *Pyrus calleryana* Chanticleer ve velikosti 25-30. Dvouřadá alej se vine v délce několika set metrů v okrajové části města, čtvrti Rembertów. Stromy jsou vysazeny do širšího středového pásu zeleně čtyřproudé silnice a podsazeny skupinami keřů. Stromy jsou ukotveny zemními kotvami za bal. Kmínky jsou chráněny bílým nátěrem proti slunci. Každý strom je opatřen 3 očíslovanými kratšími kůly okolo balu. Tyto kůly slouží k umístění zavlažovacího vaku, který se po týdnu střídá mezi jednotlivými kůly. Výsadba je velmi precizně provedena a doufáme, že se stromy budou pěkně rozvíjet.

Adam Coufal

Evropa v Obříství 2023

Začátek letošního roku odstartovala již tradiční kontraktační výstava Evropa v Obříství, která se konala po dvouleté odmlce opět živě v areálu naší společnosti. Ve dvou výstavních dnech (10. - 11. 1.) mohli majitelé a provozovatelé zahradnických center osobně spatřit rekordní počet vystavených položek k objednání.

Objednání rostlin bylo možné provádět také z pohodlí domova prostřednictvím našeho e-shopu. Těto možnosti také v letošním roce využilo větší množství zákazníků než v předešlých letech.

Nyní budou všechny objednané rostliny expedovány zákazníkům ve zvolených termínech zdarma do zahradních center. Děkujeme všem za jejich účast a za objednávky na již devatenáctém ročníku naší výstavy!

Karel Novák

Expedice stromů v jarním období

V posledních letech jsme svědky velmi krátkého jara. Tedy doba v řádech několika týdnů, kdy se teploty pohybují od mínus jednoho stupně do deseti stupňů nad nulou, se zkracuje. Jde o teplotní období, kdy se příroda, a tedy i stromy velmi pozvolna probouzí a zahradník mívá relativně čas na výsadbu rostlin. Takovéto příhodné období prakticky mizí a z víceméně zimních teplot se častěji během týdne dostáváme do teplot letních. To znamená, že změna péče o expedované rostliny je nutná.

Příkládám několik zásad, které je dobré dodržovat, aby stromy po vysazení zdárně rostly.

Brzké vyzvednutí stromu ze školky. Platí pravidlo, že strom, který je vyzvednut ze školky ještě v plném vegetačním klidu, mnohem pozvolněji raší a termín pro výsadbu může být mnohem pozdější. Zjednodušeně můžeme říci: čím dříve strom vyzvedneme, tím později ho na jaře můžeme vysadit. Včas vyzvednuté stromy můžeme takto vysazovat až do poloviny června. Samozřejmě zde však platí, že o takovýto strom je nutné se v zakládce náležitě postarat.

Ochrana kořenového balu před přehřátím a vyschnutím. Je nutné dbát na to, aby zemní bal nebyl na přímém jarním slunci a nevyschnul. Zároveň je ovšem nutné bal nepřelévát – nadbytek vody jednak vyplavuje půdu z balu, ale zároveň způsobí rychlé plné rašení stromu, což není dobré. Bal je tedy nutné udržovat vlhký a ve stínu tak, aby strom rašil co nejdříve (např. přikrýt bal další vrstvou geotextilie či pytloviny).

Nebojte se řezu. Zejména při pozdní výsadbě koncem jara na začátku léta, kdy je již část listů v koruně plně rozvinutá, je žádoucí ořezat korunu k ještě neprorašeným pupenům. Je to samozřejmě svým způsobem extrémní zásah, ale docílí se lepšího přežití stromu v prvním roce po výsadbě.

Přistínění koruny. Korunu je žádoucí přistínit na zvláště slunečných exponovaných stanovištích, zabalit ji do textilní stínovky, kterou volíme spíše řídkou, tedy propouštějící více světla. Mladé listy jsou velmi křehké a citlivé na ostré slunce a tento zásah může pomoci uchovat maximum vitální listové plochy.

Opatrná manipulace. Zhruba od poloviny dubna má většina stromů již mízu. To zvyšuje jejich zranitelnost při manipulaci. Častou nehoudu je potom úplné, nebo částečné stržení kůry a odření kosterních větví. Od poloviny dubna je tedy nutné manipulovat se stromy velmi opatrně, přesouvat je zásadně držením za bal, nikoliv za kmen. Drobně poraněná místa okamžitě ošetřit stromovým balzámem.

Zvýšení záливky. Pokud strom vysazujeme v pozdním jaru či na začátku léta, je zvýšení záливky nutností. První dva měsíce po výsadbě musí strom dostat 4 záливky po cca 80 litrech na záливku a strom. Tento údaj je orientační a v dávkování je nutné přihlídnout k půdním a dalším podmínkám na stanovišti.

Změny v klimatu a průběh teplot nezměníme, musíme tedy hledat nové cesty, jak stromy úspěšně expedovat a vysazovat, nebát se experimentovat a hledat nové technologie a metody.

Přeji úspěšné jarní výsadby.

Stanislav Flek

Baly je dobré chránit před vyschnutím a přehřátím např. geotextilií nebo pytlou.

Výsadba v pozdním jaru či na začátku léta vyžaduje zásadní zvýšení intenzity záливky. Doporučená dávka je 4 záливky po cca 80 litrech na strom v prvních dvou měsících po výsadbě.

Co se dělo v našich školkách

Tvarový řez mladých konifer

Okrasná školka ve Smržicích

Roubovanci třešní

Řez z plošin

Zimní řez

Okrasná školka v Obřívě

Kontejnerovna – expedice

Ochrana před mrazovými > trhlami na kmenech stromů vznikajících následkem teplotních výkyvů mezi dnem a nocí.

Sázení a navážení >> Airpotů na pěstební záhony pro rok 2023.

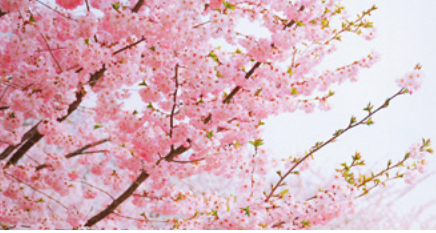

Slovenské okienko

Rok 2023 sme na slovenskom trhu odštartovali expedíciami objednávok z výstavy Evropa v Obřívě. Som veľmi rád, že i napriek avizovanej opatrnosti pri objednávaní sa vo finále predalo bez mála rovnaké množstvo rastlín ako minulý rok. Výraznejšiu opatnosť je vidieť u realizátorov. Ľudia začali otáčať korunu a poklesol počet objednávok rastlín na drobnejšie realizácie. Tento pokles naopak vyvažujú väčšie eurofondové projekty, ktoré však majú svoje úskalie v tom, že ich rozpočty boli tvorené i viac než rok dozadu. Zároveň po rokoch výborných predajov alejových stromov nie je tak jednoduché vyskladať celkový sortiment.

Na trhu začínajú chýbať stromy veľkostí 14-16, 16-18, 18-20 a ceny mladých alejových stromov sú vysoké. Následné ochladzovanie trhu tento fenomén zvráti a škôlkari opätovne budú schopní ponúkať ucelené partie druhov i veľkostí. Tým pádom bude i pre nás veľkoobchodníkov jednoduchšia práca s kompletizáciou vašich objednávok. Do jarnej sezóny prajem pevné nervy, zdravie a teším sa na úspešnú spoluprácu.

Ondrej Hanko

Jarní sezóna s okrasnými třešněmi

Všechny uvedené kultivary jsou velmi oblíbené do stromořadí, také jako parkové a solitérní stromy i do soukromých zahrad, nejsou jedovaté ani alergenní, jsou atraktivní svými květy a významné pro včely, téměř vůbec neplodí a jsou odolné proti větru. Vhodné půdy jsou neutrální až vápenité.

Prunus subhirtella 'Fukubana'

Na jaře se rozzáří záplavou tmavě růžových květů s hluboce vykrajovanými okvětními plátky. Koruna má trychtýřovitý až kulovitý tvar se silnými vzpřímeně rostoucími větvemi (výška 4-6, šířka 3-5 m). Ostatní větve rostou doširoka. Na podzim zaujme také nádherným zbarvením listů v oranžovožlutých až červených odstínech. Vhodné je slunné stanoviště s vlhčí živnou nezamokřenou půdou.

Prunus subhirtella 'Autumnalis Rosea'

Koruna je široce trychtýřovitá (výška 5-8 m, šířka 6-8 m) s tenkými větvemi, vykvétá na přelomu března a dubna poloplňnými světle růžovými květy, v poupěti tmavě růžovými, opakovaně vykvétá i v listopadu. Zelené listy získávají na podzim žlutooranžové, případně červenohnědé zbarvení. Vhodné jsou propustné, přiměřeně vlhké půdy, stanoviště nejlépe plně osluněná.

Prunus fruticosa 'Globosa'

Velmi hustě větvená koruna přirozeně kulovitého tvaru malých rozměrů (2-4 m). Vyniká bohatstvím bílých drobných květů. Drobné tmavě zelené listy se na podzim zbarvují atraktivně oranžovožlutě až bronzovočerveně. Stanoviště plně osluněné i polostín. Vhodné jsou propustné půdy, nezamokřené stanoviště.

Prunus cerasifera 'Nigra'

Listy mají výraznou tmavě červenou barvu po celou dobu vegetace. Před olistěním v březnu bohatě vykvétá světle růžovými květy. Kuželovitá až téměř kulovitá koruna (výška 6-8 m, šířka 4-6 m) je poměrně hustě větvená. Pro výsadbu je vhodné stanoviště s dostatkem světla, snáší i přísušky a polostín.

Prunus yedoensis

Trychtýřovitá koruna (výška 8-10, šířka 5-7 m), kvete v březnu před olistěním velkým množstvím bílých květů, v poupěti jsou růžové. Svěže zelené listy na podzim získávají atraktivní žlutooranžové až načervenalé zbarvení. Vhodné je osluněné stanoviště s propustnější nezamokřenou půdou.

Prunus 'Accolade'

Vyniká časným (vykvétá od března) a bohatým nasazením poloplňných růžových květů, na podzim žlutě až oranžově zbarvenými listy. Vhodné je plně osluněné stanoviště. Malebně rostoucí strom s doširoka rostoucí trychtýřovitou korunou (výška 4-8 m, šířka 5-7 m).

Svatopluk Ryba

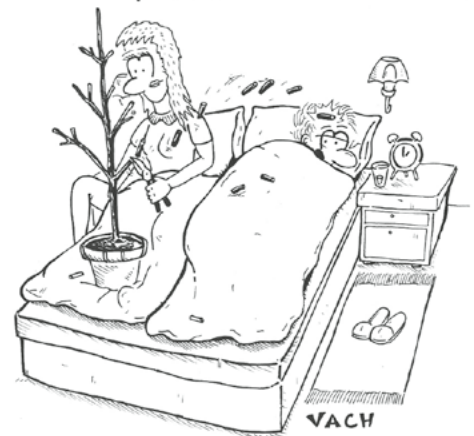
Zveme vás do našich velkoobchodních prodejen v Obříství a ve Smržicích

Po zimní pauze máme opět plné prodejny a jsme připraveni na vaše požadavky. Stálý sortiment naleznete na obvyklých místech a kromě toho jsme objevili i několik novinek a zajímavostí, které vám rádi ukážeme. Již tradičně máme bohatý výběr odrůd vzrostlé révy a stále pracujeme na rozšíření solitérních keřů, trav i trvalek. Základem však zůstávají keře v K2,5 z vlastní produkce, které jsou ve velmi dobré kvalitě a na požádání Vám obratem zašleme jejich aktuální zásobu.

Pro vaše pohodlí bude na obou prodejnách, stejně tak jako loni, rozšířená pracovní doba. Po celý duben si můžete přijet nakoupit nebo vyzvednout své objednávky také v sobotu. Budeme tu pro vás od 7:30 do 15:00 v Obříství a od 7:30 do 12:00 ve Smržicích.

Tým prodejen C&C Obříství a Smržice

ZLATO, MUSÍŠ SI TU PRÁCI
POŘÁD TAHAT DOMŮ?

Arboeko s. r. o.

Bedřicha Smetany 230, Obříství 277 42
arboeko@arboeko.com
+420 315 683 151

Smržice 550, Smržice 798 17
smrzice@arboeko.com
+420 582 381 500

Pokud si nepřejete zasílat Arboeko bulletin, prosíme o zaslání emailu na: bulletin@arboeko.com, a do předmětu napište: **NEPOSÍLAT**

www.arboeko.com

ŘEZ PLODICÍCH OVOCNÝCH STROMŮ

Stanislav Boček

Hlavním cílem řezu dospělých ovocných stromů je udržet požadovaný pěstitelský tvar i habitus, zajistit dobrý zdravotní stav a plnění veškerých funkcí (produkční, ekologické, společenské) při současném respektování jejich druhových a odrůdově specifických biologických vlastností. V arboristice vystupuje do popředí provozní bezpečnost. V tomto ohledu se řez vyšších tvarů ovocných dřevin na bujných podnožích nemusí teoreticky lišit od obecných postupů uplatňovaných u dřevin okrasných. Přesto je tomu jinak. Odlišnosti plynou zejména z tvorby velkého množství plodů, zatěžujících větve. Má-li ovocná dřevina při extenzivním pěstování plnit všechny své funkce, musí mít stabilní korunu, která odolá ohrožujícím vnějším i vnitřním vlivům.

Z vnitřních faktorů hrají významnou roli druh, odrůda a podnož, určující průběh vývojových stádií dřeviny. Při normálním přirozeném vývoji se s přibývajícím množstvím generativních orgánů zkracují jednoleté vegetativní přírůstky. Snižuje se kvantita i kvalita asimilační listové plochy. Po určité době dochází k nepoměru asimilačního aparátu (listů) a generativních orgánů, snižuje se kvalita plodů. Ovoce je malé, hůře vyvinuté, u velmi plodných odrůd nebo v horších přírodních podmínkách až brakovité. U některých odrůd dochází k nadměrnému zahuštění, plody uvnitř koruny jsou méně vybarvené a více poškozené chorobami, jako je strupovitost jabloně, strupovitost hrušně, moniliová hniloba a další. U starších stromů se listová plocha stěhuje na periferii, vzni-

ká korunová klenba s neproduktivní zónou. Některé ovocné dřeviny starší větve vyhořívají. U druhů a odrůd krátkého vývoje, které vstupují do plodnosti velmi brzy, i na bujných podnožích třeba už ve 4. roce po výsadbě může rychle narůstající plodnost způsobit doslova selhání stromu. Bud' prakticky úplným zastavením růstu s následným vyvoláním střídavé plodnosti (alternace), nebo rozlámáním korun pod tíhou plodů. Fenomén střídavé plodnosti je běžným projevem vývoje, zejména u jabloní. Vlivem auxinů v semenech se cukry vytvořené fotosyntézou v listech přednostně využijí na tvorbu plodů. Cukrů se pak nedostává na vegetativní růst a diferenciaci květních pupenů. V příštím roce stromy nekvetou a neplodí, ale vlivem ztráty inhibičních faktorů (nepřítomnost plodů se semeny) ve velké míře diferencují květní násadu. Takto se u starých ovocných stromů střídají roky plodné a neplodné. I když nám nejde primárně o ovoce, je střídavá plodnost velkým problémem. V roce s extrémní násadou plodů může dojít k rozlámání větví pod tíhou plodů, protože plodný obrost se u starých stromů přesouvá na periferii koruny. Velmi náchylné jsou v našich podmínkách jabloně, protože mají křehké dřevo a sklon ke střídavé plodnosti s periodicky velmi vysokou úrodou. Jeden dospělý vysokokmen ve fázi plné plodnosti může vytvořit několik stovek kilogramů ovoce, v případě bezpatrové koruny se 4 kosterními větvemi a terminálem může tedy jedna kosterní větev nést i 150 kg ovoce. Pokud se silná větev zlomí v bazální části, dochází k vychýlení

Jediný řez na stromě a má zhoubné následky.

těžšíště stromu a narušení statiky. Není-li navíc zlom odborně ošetřen, může následně dojít k infekci patogeny a vzniku vážných chorob, což vede k výraznému zhoršení zdravotního stavu. Výše popsaný problém se týká zejména jádrovín (jabloně, hrušně), ale postiženy mohou být i peckoviny. Typickým příkladem je krajová odrůda slívy 'Durancie'. Při absenci průklestu a jemného zmlazování dochází k ohýbání dlouhých větví mnohdy až k zemi, proto bývají v praxi podpírány dřevěnými oporami. Pokud nedojde k rozlomení korun, bývají stromy vlivem extrémní násady natolik oslabeny, že v příštím roce některé partie ani nevyraší, dochází k prosychání, a dokonce k úhynu celých stromů.

Vnější vlivy se rozumí půdní, klimatické a povětrnostní vlivy. Třebaže se kmenné tvary štěpují na bujně podnože (semenáče), zajišťující hluboké kotvení v půdě, s ohledem na velké rozměry korun bývají v otevřených polohách ve volné krajině vystaveny prudkým nárazovým větrům, které mohou být příčinou poškození stromů vývraty nebo zlomy. Proto se obecně do horších půdně-klimatických podmínek hodí více polokmeny než vysokokmeny. Polokmeny se lépe ujímají, mají silnější růst a tvoří širší koruny. Příčinou pomalého růstu vysokokmenů či alejových stromů bývá i uvolnění nebo předčasné odstranění kotvení (opěrných kůlů). Nápor větru do koruny přenáší pnutí na kořenovou soustavu a dochází k trhání kořenů. Některé studie uvádějí až o 1/3 kratší přírůstky u stromů bez kůlů v porovnání se stromy dobře zajištěnými. Opora je zpravidla nutná po dobu alespoň 10 let od výsadby. To už se vlastně dostáváme ke klíčovému vnějšímu faktoru – člověku uplatňujícímu agrotechniku. Řez je jen jedním, byť klíčovým úkonem. Proto je tak důležité výchov-

Jabloň odrůdy Grahamovo rozlámána pod tíhou plodů

ŘEZ PLODÍCÍCH OVOCNÝCH STROMŮ

ným řezem vybudovat stabilní koruny (viz předchozí díly). Agrotechnické zásahy mají vést k plodnosti úměrné věku jedince. Střídává plodnost může být vyvolána i vnějšími nekontrolovatelnými faktory, například nepopením, zmrznutím květní násady nebo její totální likvidací škůdci (například květopasem jabloňovým). Takto vzniklá střídává plodnost se objevuje plošně na větším území na stromech různého věku a odrůdy. Při opakovaném působení zmíněných faktorů se obtížně odstraňuje.

Udržovací řez

Název vystihuje podstatu – udržení rovnováhy mezi růstem a plodností, zajištění pravidelné sklizně jakostních plodů. U mladých stromů se uplatňuje průklest – odstraňování celých partií, u starších je kombinován s mírným zkracováním větví (efekt jemného zmlazování do dvou až tříletého dřeva), které má podpořit vegetativní růst. Cílem je brzdit nástup střídavé plodnosti. Optimální termín řezu je v předjaří, po odeznění silných mrazů. Peckoviny se doporučuje řezat až v plné jarní míze, nejlépe v době kvetení, kdy jsou méně vnímavé k infekcím patogeny. Řez provedený po narašení má ovšem oslabující vliv na růst, proto je nejlepší řezat peckoviny na dvakrát, poprvé nanečisto v době vegetačního klidu a konečný řez provést při kvetení, abychom uchovali zásobní látky uložené v kořenech, kmeni a silných větvích.

Průklest

V rámci průklestu se již neprovádí zkracování prodlužujících výhonů kosterních větví a terminálu jako u výchovného řezu. Cílem je zajištění vzdušné koruny s dobrými světelnými hygienickými podmínkami a regulace plodnosti. Odstraňují se celé osy na větvěvní kroužek nebo na postranní větve (na odbočku), a to větve konkurenční, vzájemně se křížující, dovnitř rostoucí, nadměrně zahušťující, mechanicky poškozené, prosychající a jinak neperspektivní. U jaderovin je průklest důležitým regulačním zásahem pro udržení rovnováhy vegetativního růstu a plodnosti. Měřítkem životnosti stromu je hlavně délka jednoletých přírůstků, jakost a velikost ovoce, absence závažných chorob a škůdců, barva listů i stupeň prosychání obrostu na starším dřevě. Jednoleté přírůstky mají v plné plodnosti dosahovat každoročně délky minimálně 0,2–0,3 m pro zajištění dobré asimilace, a to po celém obvodu koruny. Při kratších přírůstcích a vysoké květní násadě se odstraní zimním řezem více větví, aby došlo k vyrovnání vegetativních a generativních orgánů. Dbáme na pečlivé vedení řezu na větvěvní kroužek. S výjimkou hrušní mají všechny ovocné dřeviny nízkou schopnost kompartmentalizace. Větvěvní kroužek tvoří rozhraní os různých řadů, je součástí starší, mateřské větve. Nesmí dojít k poškození

korního hřebínku. Pokud se řez provede až do větvěvního kroužku, vzniká tzv. „lízanec“, naopak při ponechání pahýlu tzv. „věšák“. V obou případech se zvyšují dispoziční faktory pro napadení patogeny, protože obranné reakce ovocných dřevin jsou omezené. Zkracování mateřské větve řezem na postranní větve je u mladších stromů spíše záležitostí řezu opravného, mělo by být prováděno výjimečně, například je-li odstraňovaná část mateřské větve poškozená, brání běžnému provozu nebo narušuje rovnováhu v koruně stromu.

Jemné zmlazování

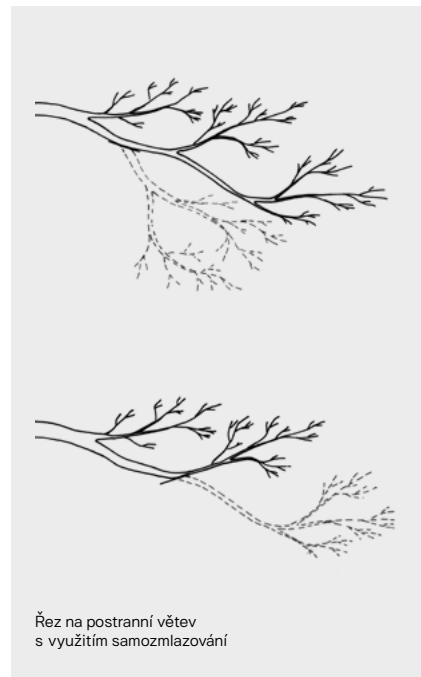
U starších stromů s dlouhými větvemi dochází ke samozmlazovacím projevům, které jsou charakteristické pro odrůdy s pružnými oblouky větví. Pod vlastní vahou i zatížením ovocem se sklání a růstovou funkci převzou větve vyrůstající z nejnvýše položených a lépe osvětlených temen. Odřezáním svěšené koncové části na tuto postranní větve podpoříme obnovu růstu a kvalitního plodonosného obrostu. Vedení řezu respektuje třetinové pravidlo – vzniklá řezná rána nemá mít větší průměr než trojnásobek průměru bazální části postranní větve. Odrůdy s méně pružnými větvemi nemají tuto pro nás výhodnou samozmlazovací schopnost. Pokud u nich průklest nezajistí dostatečně dlouhé přírůstky, přistupujeme ke zkracování větví na vhodné odbočení. U některých odrůd nelze třetinové pravidlo dodržet. Při řezu velkých větví, které neudržíme rukou, aplikujeme řez na tříkrvň, abychom zabránili vyštípnutí kůry. V první fázi je řez veden na spodní části odstraňované větve asi do 1/3 tloušťky ve vzdálenosti asi 0,3 m od větvěvního kroužku, respektive odbočky. V druhé fázi se řez vede na horní části větve ve větší vzdálenosti, než byl proveden spodní řez. Vlivem gravitace dojde k samovolnému zalomení a odpadnutí hlavní části větve. Ve třetí fázi se odřeže vzniklý pahýl na větvěvní kroužek.

Průklest a mírné zmlazování (zkracování větví) se u kmenných tvarů obvykle neprovádí každoročně. O frekvenci řezu rozhoduje mj. i účel výsadby. V zemích, kde je extenzivní ovocnářství na vysokokmenech zejména produkční záležitostí (Švýcarsko), se řez provádí častěji, například moštové jabloně jednou za 3 roky, moštové hrušně vždy po 5–10 letech. U stromů, kde produkce ovoce není prioritní, se řez provádí méně častěji a sleduje se zejména estetický vzhled, stabilita a vitalita stromu. Mezi druhy a odrůdami jsou značné růstové a vývojové rozdíly, proto nelze dělat žádné řezu uniformně a šablonovitě, ale vždy se znalostí pomologie, tedy komplexního poznání odrůd. Zvláštnosti řezu různých druhů a odrůd budou popsány v dalším pokračování.

Stanislav Boček

Optimální stav dospělé jabloně – přírůstky cca 0,3 m po celém obvodu koruny

Řez na postranní větve s využitím samozmlazování

Citlivý průklest staré hrušně (provedení a foto Ludovít Vašš)